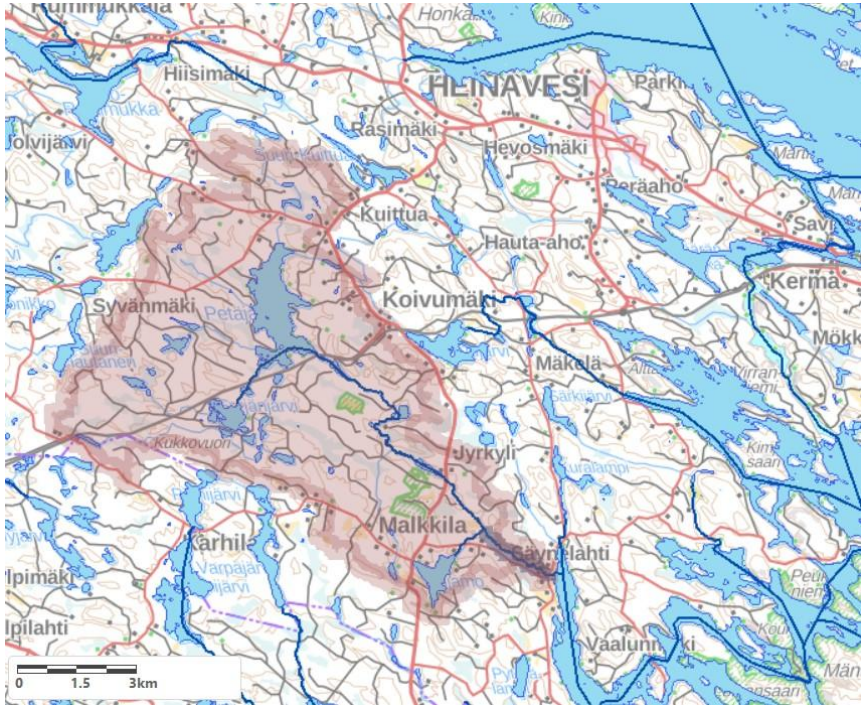
Jyrkylinjoen kunnostus

SKYT Oy, Miika Sarpakunnas

Jyrkylinjoki (valuma-alue 04.224) yleistä

- Heinävedellä, laskee Petäjäjärvestä Saimaan Säynelahteen
- Pituus 12 km, valuma-alue 66 km², keskivirtaama ~0,7 m³
- Pieni turvemaiden joki
- Perattu miltei koko matkalta
- Joen alaosassa (Säynekoski) ollut myllypato, mikä on sittemmin purettu ja koskea kunnostettu v. 2018
- Joen yläosassa, Patakoskessa on edelleen nousueste

Yleistä hankkeesta

- Osakaskunnan yhteydenotto syksyllä 2022
- Joella oli tehty talkookunnostuksia ja taimenen pienpoikasistutuksia, mutta poikastiheydet olivat pysytelleet heikkoina
- Paikallistasolla tahdottiin vaikuttavampia, koneellisia kunnostustoimia koskien ennallistamiseksi ja taimenen poikastuotannon lisäämiseksi
- 4/2023: Hanketta käynnisteltiin palaverilla, missä osakaskuntien (Petäjäjärvi, Viljamo, Malkkila 7) edustajat/puuhamiehet, sekä SKYT Oy

Yleistä hankkeesta

- 5/2023: Osakaskunta haki ja sai rahoituksen esiselvitykselle (kalatalouden edistämismäärärahat, Olvi-säätiö)
- 8/2023: Esiselvitys käynnistyi (SKYT Oy)
  - Osakaskunnan puuhamies ja virtavesiaktiivi Mikko Laitinen hankki suostumukset maanomistajilta (kunnostus, koneurat, perkuuvallien purkaminen ja kivien käyttö jne.)
- 11/2023: Esiselvitys valmistui

Sisällys

1. Hankkeen taustatietoja ... 3
   1.1. Sijainti ... 3
   1.2. Yleistä Jyrkylinjoesta ... 4
2. Selvityksen menetelmät ... 9
   2.1. Maastoinventoinnit ... 9
3. Koskikohtaiset kuvaukset ... 10
   3.1.1. Levälammen alapuolinen koski ... 10
   3.1.2. Riihilammen alapuolinen koski ... 13
   3.1.3. Pieni niva 3 ... 16
   3.1.4. Oravintammi ... 17
   3.1.5. Pieni niva 2. ... 20
   3.1.6. Hiekkakuopankoski ... 21
   3.1.7. Perkuuvallikoski ... 23
   3.1.8. Pieni niva 1. ... 26
   3.1.9. Yläsalpuu ... 27
   3.1.10. Säynekoski ... 30
   3.2. Yhteenveto ja arvio kustannuksista ... 33

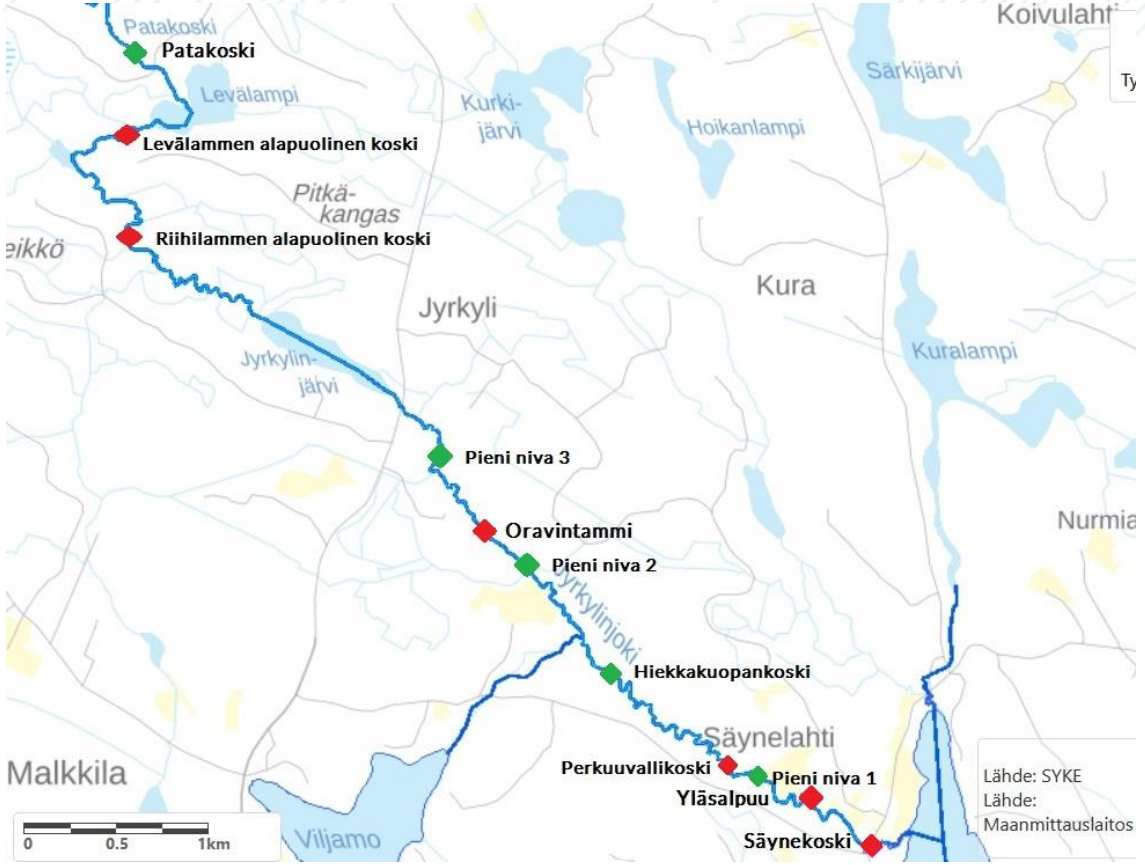
Yleistä hankkeesta

- 4/2024: Esiselvityksestä muokattiin kunnostussuunnitelma, mikä toimitettiin viranomaiselle vesilupatarpeen arviota tarpeen (ei tarvetta vesiluvalle)
- 8/2024 osakaskunnat kilpailuttivat kaivinkonetyöt (Kuopion Teho-louhinta). Konetöiden ohjaus: SKYT OY Miika Sarpakunnas + Vesi-Visio osk. Jukka Syrjänen
- Kunnostuksen rahoitus: (kalatalouden edistämismäärärahat), Olvi-säätiö, kalatalousalue, Saimaan eräpalvelut (budjetti 25 000 €)
- Omarahoitus talkootyönä
- 26.8.2024 Kunnostustyöt alkoivat ja kestivät seitsemän työpäivää

Kunnostus

- Erillisiä koskialueita kunnostettiin kuusi, joista kolme merkittävintä (Oravintammi, Yläsalpuu, Säynekoski) kattaa suurimman osan Jyrkylinjoen koskipinta-alasta
- Koskialueiden pituus vaihteli 50 ja 125 metrin välillä (kolme suurinta 110-125 m)
- Lyhimmät ja pudotuskorkeudeltaan vaatimattomimmat nivat jätettiin kunnostusten ulkopuolelle kustannussyistä (etäällä teistä)

Kunnostus

- Osakaskuntien jäsenillä suuri talkoourakka heidän kaataessaan puut perkuuvalleilta ja koneurilta
- Puut pätkittiin ja pinottiin maanomistajien noudettaviksi
- Kunnostuksessa käytettiin mahdollisimman paljon perkuuvalleista saatua kiveä (valleja oli tarkoitus purkaa ja uomaa levittää joka tapauksessa)
- Koneuria jouduttiin tasoittamaan kunnostukseen varatulla materiaalilla

Kunnostus ennen-jälkeen (huom. alivirtaama)

Ylin kunnostettu koski,
”Levälammen alapuolinen koski”
vasemmalla ennen, oikealla jälkeen kunnostuksen

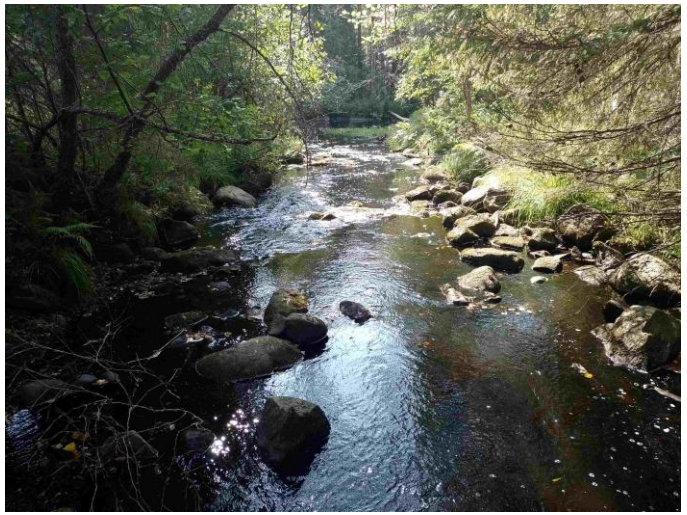
- Niskalta majavanpadon purku, kiveämistä ja soraistamista, perkuuvallien purku, uoman leventäminen ja uusi sivu-uoma alaosaan

Kunnostus

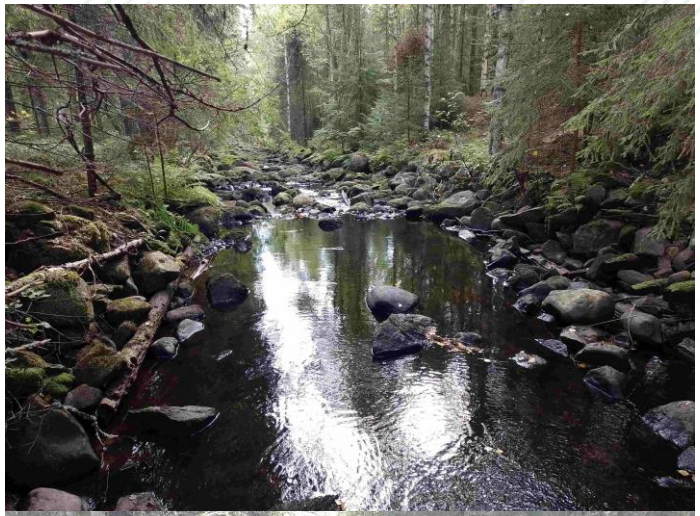
Toiseksi ylin kunnostettu koski, **”Riihilammen alapuolinen koski”**
vasemmalla ennen, oikealla jälkeen kunnostuksen

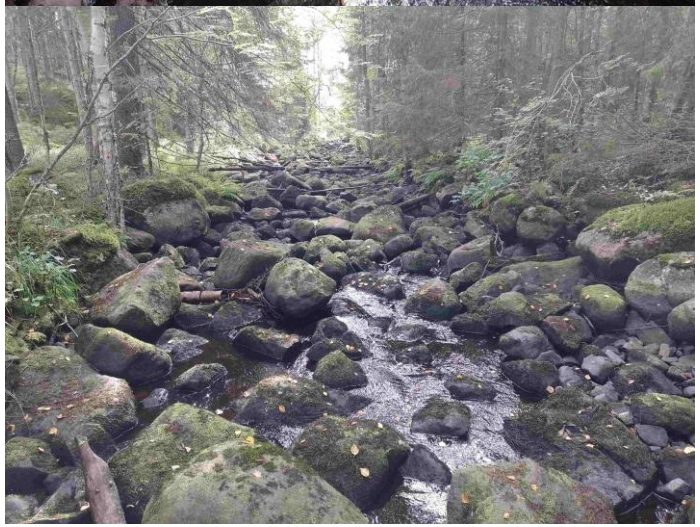
- Kiveämistä, soraistamista, toisen puolen perkuuvallin purku ja uoman levitys, minkä lisäksi alaosaan uusi sivu-uoma

Kunnostus

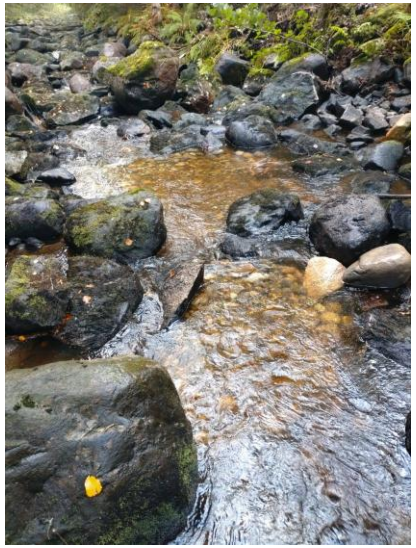

Kolmas kunnostettu koskialue, **Oravintammi**

- Pääosin luonnontilainen (tukit uitettu rännissä kosken yli), erittäin kivinen koski
- Kunnostus painottui kutusoraikoiden tekemiseen ja liekopuun lisäämiseen
- Alaosan vanha sivu-uoma vesitettiin

Kunnostus

Neljäs kunnostettu koskialue, **”Perkuuvallikoski”** vasemmalla ennen, oikealla jälkeen kunnostuksen

- Kiveämistä, soraistamista
- Pienen pudotuskorkeuden takia uoma kunnostuksen jälkeenkin nivamainen ja merkitys taimenen poikastuotannolle lienee vähäinen..

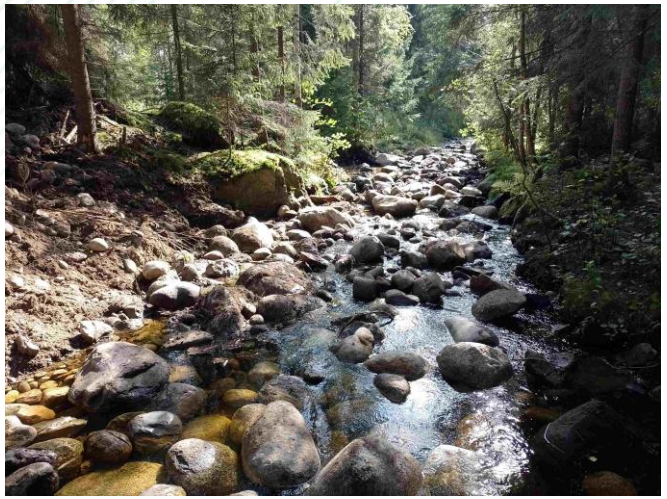
Kunnostus

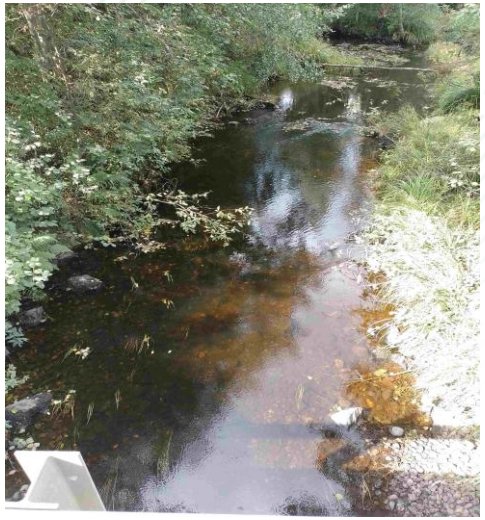
Yläsalpuu, pisin koskialue

- Rankasti perattua ja tasamatalaa yläosaa kivettiin voimakkaasti ja perkuuvalleja purettiin
- Useita uusia soraikoita
- Alaosaan avattiin uusi sivu-uoma ja rantoihin tehtiin tulvapenkereitä

Kunnostus

Joen alin koski, **Säynekoski**

- Yläosaan kutusoraikoita, mihin suuria lohkareita tuomaan suojaa kuteville kaloille

Kunnostus

Joen alin koski, **Säynekoski**

- Keski- ja alaosaan kutusoraikoita, poikaskivikkoa, tulvatasannetta ja jyrkimpään koskeen uusi sivu-uoma

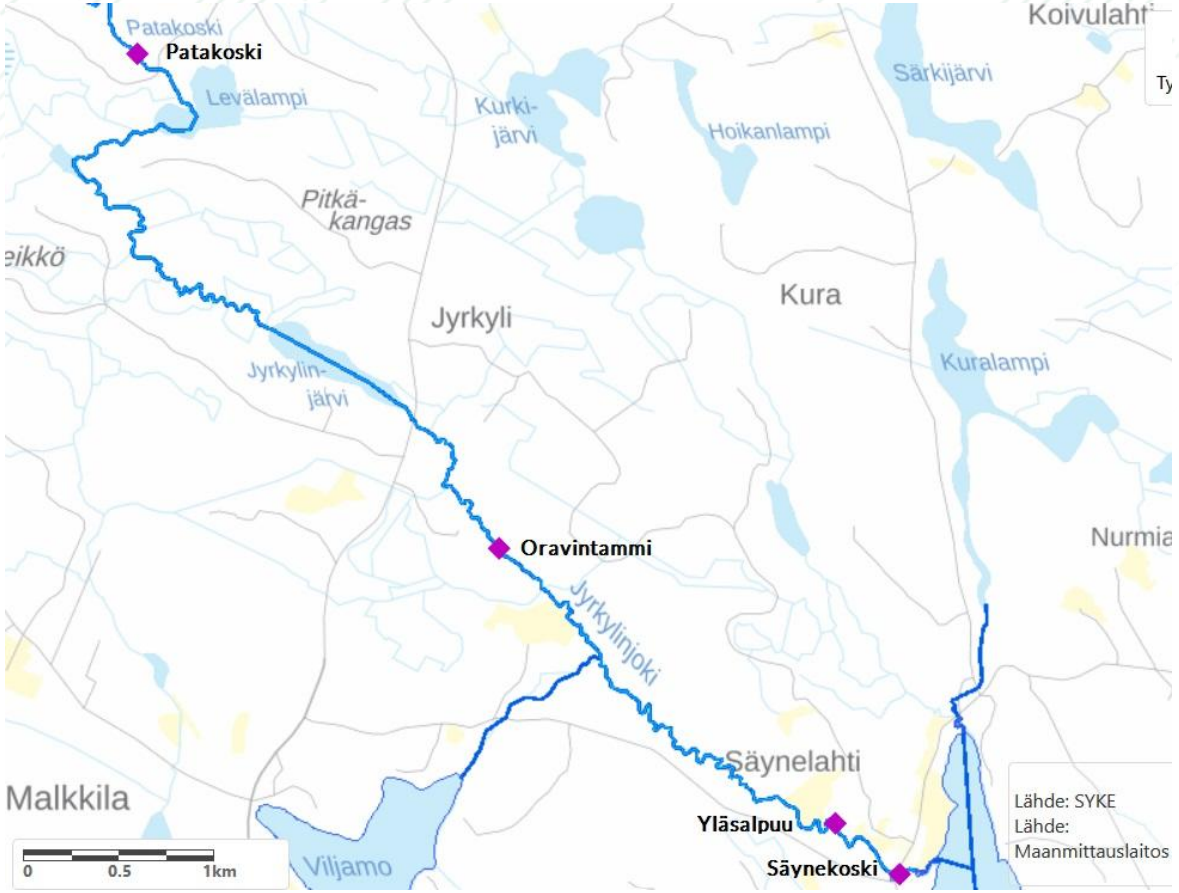

Kunnostuksessa opittua

- Paikallistahojen rooli etenkin hankkeen markkinoimisessa maanomistajille ensiarvoisen tärkeä (luvat kunnostukselle, perkuukivien käytölle, työmaateille, puiden kaadolle jne.)
- Kivimateriaalin kuljetus kunnostuspaikalle usein työlästä, mikä huomioitava kunnostuskohteita arvotettaessa
- Kunnostuksen onnistumisen kannalta oli ratkaisevaa, että se voitiin toteuttaa täysin ilman reunaehtoja
- Olisiko kannattanut edes kunnostaa, mikäli esim. kanoottiväylä olisi pitänyt säilyttää, tai perkuuvalleja ei olisi saanut purkaa?

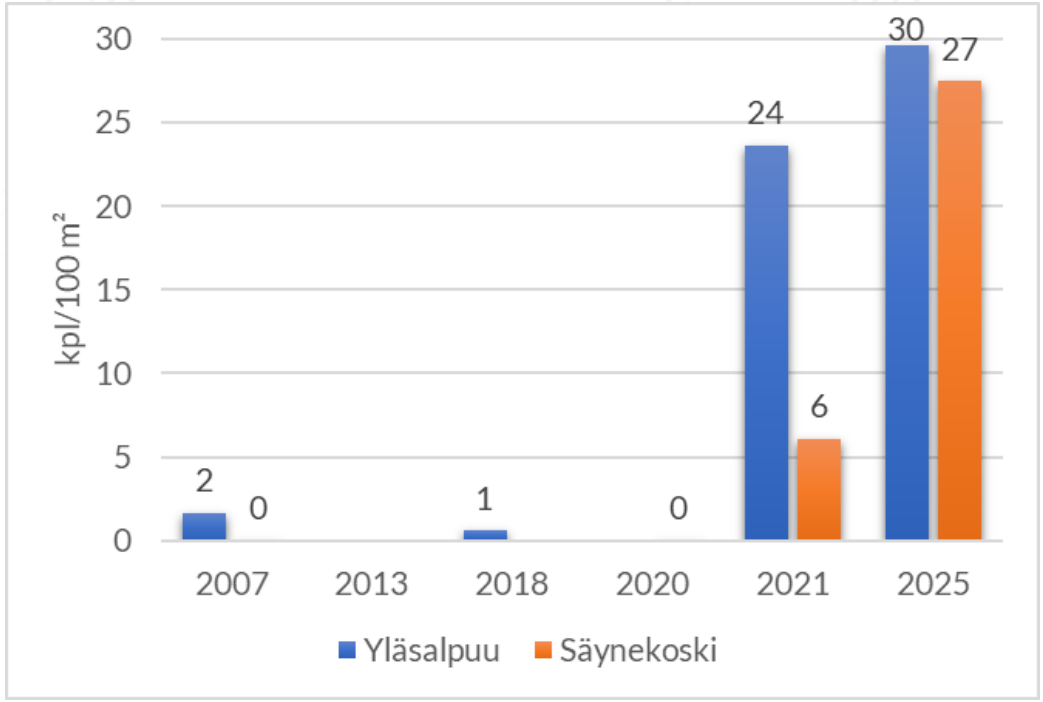
Oliko kunnostuksesta mitään hyötyä taimenkannalle?

- Mittarina taimenen kesänvanhojen poikasten tiheys (kpl/100 m²) sähkökalastuksissa
- Vertailualue **Patakoski** kunnostettujen alueiden yläpuolella
  - Ei kesänvanhoja taimenia v. 2020, 2025 sähkökalastuksissa
- **Oravintammi**
  - Ei kesänvanhoja taimenia v. 2020, 2021, 2025 sähkökalastuksissa

Oliko kunnostuksesta mitään hyötyä taimenkannalle?

- **Yläsalpuu**
  - Poikastiheys nousi kunnostuksen jälkeen hieman
- **Säynekoski**
  - Poikastiheys nousi merkittävästi kunnostuksen jälkeen
- Vuosi 2025 oli helteinen ja taimenen poikastiheydet pääsääntöisesti laskivat Järvi-Suomessa
- Yksittäisen sähkökalastuksen tulos ei vielä kerro juuri mitään, mutta suunta on ainakin oikea
- Koskien palautuminen kunnostuksesta vie aikaa
- Taimenen elinkierto on pitkä ja osalla yksilöistä sisältää myös järvivaiheen

Oliko kunnostuksesta mitään hyötyä taimenkannalle?

- Syksyn 2025 kutupesäinventoinnissa Säynekoskesta löydettiin kaksi kutupesää, jotka molemmat olivat kunnostuksessa tehdyillä soraikoilla

Syksy 2023

Syksy 2024 kunnostuksen jälkeen

Syksy 2025, kutupesät

Kiitos!